

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.
Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fl. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és lapfőigazgató:
Dr. FRANCISZ LAJOS.
 Társzerkesztő:
Dr. KASZALA JÁNOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetési árak: Egy háromhasábos petsor ára 16 fillér. Többszöri közlésnél árkedvezmény.
 Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

A nagy hódító.

Nyitra, ápr. 15.

Világhódítók országokat foglalnak el, népeket győznek le, trónokat emelnek rengeteg birodalmak felett.

Az Isten is világhódító, de nem foglal el országokat, nem igaz le népeket, nem emel trónt a földi hatalom rögei felett, hanem hódít az *élet* adományával.

A mi a világon a legbecsesebb, maga az élet, az az Isten zsákmánya és ajándéka. A cézárook légiói területeket szereznek, a Krözusok ládái kincseket tárnak fel, a természet csodálatos szépségeinek és fenséges titkoknak a világát nyitja meg, a tudomány és művészet remekeket alkot, az ég ragyogást, a föld áldást hint széljel, de a természet Ura mindezeknek a jóknak a koronáját ajándékozza oda: az *életet*.

Minden tavasz ennek az Isten ajándékozta életnek a megújulását hozza meg. Titokzatos őserők indulnak meg az anyatermészet kebelén, nyüzsgés, vidámság, dal, lüktetés tölti be a mezőt, a levegőt, a fák koronáját, a sziklákat takaró mohrétegeket. Mintha egy mérhetetlen mélységű tűzörvény pattant volna fel, ezernyezer csillogó, színes szikrában tör elő a

láthatatlan mélységekből az, a minék az ember annyira örül: az *élet*.

És ennek az életet megújító tavasznak derűs pompájában helyezkedik el a keresztény világ legnagyobb ünnepe, a *feltámadás*.

Az élet ünnepe ez, azé az életé, mely után minden jó, minden nemes ember vágyik és a melyhez minden csalódott ember visszatér. Mindig úgy volt, hogy a jók és a nemesek szívök természetes ösztönétől vezéreltetve keresték a Krisztus által meghozott és nekünk odaajándékozott életet, a kevésbé jók pedig az élet csalódásaitól indítva fordultak vissza ennek a krisztusi életnek a mennyországa felé.

Nem tudjuk ne örülnünk-e és ne adjunk-e hálát az Istennek azért, hogy manap olyan nagy a csalódott emberek száma. Csalódtak a tudomány, a technika, a gazdasági haladás emberei, az anyagi és szellemi fejlődés fáklavivő, győzelmes bajnokai, csalódtak nem azért, mert emberi törekvéseket mozgattak és vezéreltek, nem azért, mert a haladás, az emberi boldogulás messze fekvő célpontjai felé vágtattak, hanem csalódtak azért, mert a mennyországot az élet anyagi javaiban és érdekeiben keresték.

— A vallás mennyországot ígér a

földön túl — mondották — higgyen benne, a ki akar, de nekünk már itt e földön kell a mennyország.

Itt a földön kell az embernek a mennyország! Milyen okos, milyen bölcs beszéd! Hiszen a vallás is ezt tanítja és maga a Megváltó hirdeti: Az Isten országa köztetek van. Csak keresse az ember bátran, merészen a mennyországot már itt e földön, de keresse úgy, hogy azt meg is találja.

A kik azt hirdetik, hogy az embernek másra nincs szüksége, csak az anyagi javak bőségére, azok bizony, ha mindjárt a világ minden kincsét összeharásolják is, a mennyországot itt e földön megtalálni soha sem fogják.

Nem tehetünk róla, hogy lelkünk is van s ennek a léleknek olyan érzései és vágyai vannak, melyeket az érzéki élvezetek és a földi élet muló céljai ki nem elégíthetnek. A lélek egy olyan valóság, melyek tereit, mélységeit csak az Isten töltheti be. A lélek egy olyan valóság, a melynek lételeme az eszményi jó, az eszményi szép, az erkölcs és az erény.

Megpróbálták tagadni a lelket, hogy tagadhassák az Istent, megpróbálták elnyomni a lélek törekvéseit, hogy elnyomhassák a vallást: oktalan és meddő erőlködésnek bizonyult mind kettő. A lélek

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCÁJA.

A vadász.

— Falusi történet a Kr. u. I. századból. —
 Írta: Dio Chryszostomus. *)

I.

A hajótörés után.

Euboea szigete felé. — Szarvas a hegyszakadéokban. —
 Találkozás a vadászszal. — A vadászlak felé.

A saját szememmel láttam, nem mástól hallottam, amit most elbeszéltek.

Chios szigeten télvíz idején néhány halászzal bárkára szálltam s Közép-Görögország felé vitorláztunk. Útközben azonban vihar keletkezett s mi csak nagy ügyel-bajjal tudtunk eljutni Euboea partjaihoz, ahol a tomboló hullámok a bárkát eles szirtekre vetették s összetörték. A halászok fölkeresték a közeli hegyfoknál állomásozó biboresiga-halászsokot, hogy munkájukban segítségükre legyenek. Magamra maradtam tehát

*) Dio görög író a Kr. u. I. század közepe táján született s a II. század elején halt meg. Bölcséleti és erkölcsi irányú beszédei (szám szerint 80) szerezték meg neki a chryszostomus (aranyhajú) melléknevet. Elbeszéléseink (mesteri rajza a falusi életnek) a VII. századból való.

s azon töprengtem, hogy mit tegyek, merre menjek s hol keressék szabadulást. Elindultam tehát a tengerpart mentében, mert ezt tartottam leghelyesebbnek, s azzal biztattam önmagamot, hogy majd csak föltűnik a tengeren valami hajó s akkor mentve vagyok. Nagy utat tettem anélkül, hogy emberrel találkoztam volna.

Bolyongásaim közben szarvasra akadtam, mely a magas partról a mélységbe zuhant, ahol a tenger hullámai nyaldosták testét. Még volt benne némi élet. Nem sokkal később úgy tetszett nekem, mintha fölülről kutyaugatást hallanék, bár a tenger zúgása megnehezítette hallásomat. Fölkapaszkodtam a közeli magaslatra, ahonnan ide s tova szaladgáló kutyákat vettem észre, amiből azt következtettem, hogy a szarvas a kutyáktól való félelmében ugrott le a mély szakadékba. Nem sokkal ezután egy férfúnak az alakja tűnt fel. Külső megjelenése és ruhája vadászt sejtetett velem. Arca duzzadt az egészségtől, haja dús fűrtökben omlott alá vállaira. Nem hasonlított a régi euboeaiakhoz, akikről csipkedve és trefásan mondja Homeros, hogy míg a többi achájok hosszú haját viselnek, az euboeaiak megelégszenek rövidre nyírt hajjal. Mikor a vadász a közelembbe ért, azt kérdezte tőlem, hogy nem láttam-e valahol itt egy szarvast.

— Láttam. Itt fekszik ebben a mély szakadékban, — feleltem s a szarvashoz vezettem.

A vadász a vadat a tenger vizéből kihúzta a szárazra s a bőrért késszel lenyúzta. Én tőlem telhetőleg segédkeztem neki a munkában. Azután kivágta a szarvas hátsó lábait, a bőrrel együtt a vállára emelte s felszólított, hogy menjek vele s osszam meg vele a szarvashusból készítenő lakomat.

— Itt lakom a közelben. Töltsd nálam az éjszakát. Holnap, ha a kedved tartja, visszatérhetsz a tengerpartra. Ámbar alig hiszem, hogy a szélvihar öt napon belül lecsendesednék. Euboea hegyfokai ugyanis, amint láthatod, teljesen ködbe vannak borulva.

Együttal megkérdezte, honnan jövök, hogyan jutottam ide s nem szenvedtem-e hajótörést.

— Halászbárkán jutottam ide néhány halász társaságában. Bárkánk az egyik hegyfokon történt szenvedett s minket a roncsokkal együtt szárazra vetett a tenger árja.

— Ez nem is történhetett másképpen, felelt a vadász. Szörnyen felelmetesek a mi szigetünk határai a tenger mentében. Kisebb hajó vagy bárka roncsait még csak kivetik a szárazra a hullámok. De ha nagyobb hajó fut be valamelyik öbölbe, az menthetetlenül elpusztul s a legritkább

elűzte magától a tagadás szellemét és lerázta magáról a materializmus bilincseit.
— Vagyok én — mondotta — és hitből élek.

Most már a merre a hitből élő lélek birodalma terjeszkedik, ott van az ember számára a földi élet mennyországa. Ott vannak az imádás, a megnyugvás, az emberbaráti szeretet, az irgalmasság, az önfeláldozás, a béketűrés, a megbocsátás, a tisztaság, a becsület és jellem napsugaras régiói, melyeknek bűbajos varázsa ellenállhatatlanul vonzza a lelket.

Ezekbe a régiókba emeli fel az embert Krisztus vallása, melynek szentségét és igazságát ő, a nagy hódító dicsőséges feltámadásának isteni hatalmával pecsételte meg.

A világhódítók zsákmányát szétszedik más hódítók, ország országot, birodalom birodalmat temet el, sírok nyílnak meg minden emberi nagyság és foglalás előtt: Krisztus zsákmánya annál nagyobb, minél többen ragadják azt magukhoz. Ő a lélek életét hódította meg, a mely annál bővebb, minél többen részesülnek benne.

A lélek mennyországának a királya Ő az égből és a földön. Neki a halhatatlan hódítónak hála és dicsőség!

Alleluja!

Polgári erkölcsstan. A magyar tanítósnak egy kis töredéke, mely szabadgondolkodónak vallja magát, f. hó 9-én gyűlést tartott a régi parlament épületében. A gyűlésen jobbra fővárosi tanítók voltak jelen, a vidékről aránylag igen kevesen. Semminő gyűlés nem mulik el határozathozatal nélkül s így természetes, hogy az említett gyűlés is határozati javaslatot fogadott el, a melyben kimondták, hogy követelik a hitoktatásnak az iskolából való kiküszöbölését, helyette a polgári erkölcsstan tanítását.

Kár, hogy a határozati javaslat benyújtói és elfogadói meg nem mondották, hogy minőnek képzelik ők maguknak azt a polgári erkölcsstant? A mióta ember és emberi társadalom van a

világban, az erkölcsstan mindig a vallás elveitől függött és függ ma is. Ha a vallás, vagy az emberek tévútakon jártak, téves volt a világ erkölcsi felfogása, hibás, bűnös volt az emberek cselekvése is. A vallástól független erkölcs egyesek agyremé s a hol ezzel kísérleteznek, ott kudarcot is vallanak vele. Az ugynevezett polgári erkölcsstan még mindenütt csődöt mondott.

Minő is legyen az a polgári erkölcsstan? Olyan, a minőt Vázsonyi Vilmos hirdet, a kiről csak minap irta meg egy eléggé liberális fővárosi lap, hogy a modora durva, sértő és gőgös? Vagy olyan, a minővel az Új Korszakban, a Huszadik Században, a Népszavában találkozunk, a mely gúnyol becsmérrel minden vallási elvet és meggyőződést s midőn tele szájjal hirdeti az emberi jogokat és szabadságokat, ugyanakkor gyűlöletes dühvel támadja meg a vallási meggyőződés szabadságát?

Tessék tehát megjelölni és körvonalozni annak a polgári erkölcsstannak az alapelveit és tessék az új vívmányt példában bemutatni, hadd lássuk, mikép néz ki. Mert a mit eddig hirdettek róla az csak arra alkalmas, hogy gyűlöletet keltsen a társadalmi rétegek között; a mit eddig bemutatottak ebből az új erkölcsstannál az csak arra jó, hogy minden igazságos érzésű ember megundorodjék tőle.

Elő tehát a polgári erkölcsstan szabályaival és mintaképeivel, akkor majd bővebben is beszélhetünk róla, addig csak leszögezzük, mint a szabadgondolkodók csodabogarát.

Felhívás a magyar gazdákhöz.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület, úgyis, mint a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének központja elhatározta, hogy f. évi május hó 6., 7. és 8. napjain országos gazdasági kongresszust rendez a székesfővárosi Vigadóban.

A rendező-bizottság a Magyar Gazdaszövetség, az országos mezőgazdasági szövetkezeti központok és a Gazdasági egyesületek Országos Szövetségének kötelekeibe tartozó egyéb társaságok bevonásával március 27-én megalakult, megállapította a kongresszus ügyrendjét, valamint részletes tervezetét és végrehajtó bizottságot küldött ki a további előkészítő munkálatokra.

Mint a kiküldött végrehajtó bizottság elnöke azzal a kérelemmel fordulok a hazai összes gazdasági testületekhez, szövetkezetekhez és minden egyes magyar gazdához, hogy a budapesti IX. országos gazdasági kongresszus tagjai sorába belepni szíveskedjenek.

Az 1868. évi I. pesti, valamint az 1879. évi II. székesfejérvári és az 1895. évi III. budapesti gazdasági kongresszusok jelentősége a magyar agrárprogram kidolgozásában s illetve a változó viszonyokhoz való módosításban állott. Az erre következő országos gazdasági kongresszusok a megállapított program keretében több-kevesebb épen időszzerű részletkérdést tűztek napirendjőkre és az utóbbi évtizedeknek jóformán valamennyi mezőgazdasági érdeket szolgáló reformalkotása e kongresszusok kezdeményezéseiből, mintegy gazdasági véleményünk időnkénti megszólalásából alakult ki.

A magyar gazdasági vélemény minél egyöntetűbb megnyilatkozására ismét szükség van.

A fokozódó drágulás a közelmúltban olyan célzatos támadásokra adott a mezőgazdasági vámvédelem ellenzőinek alkalmat, a melyek a nagy küzdelmek árán és hazánk egész közgazdasága javára kivívott vámvédelmi rendszer egyoldalú áttörése mellett igyekeznek már jó előre hangulatot csinálni, hogy így maguknak 1917-re a talajt előkészítsék. Ezeket a kísérleteket nem szabad tárgyilagos visszautasítás nélkül hagynunk.

Főcélunk mégis az, hogy a mezőgazdasági érdekeit az ország egyetemes érdekeivel teljes összhangban fejlesszük.

Azt akarjuk elérni és biztosítani, hogy a magyar föld gyarapodó népét egyre növekvő jólétben tudja eltartani, hogy a termelés bőségesebbé és így jövedelmezőbbé, de egyúttal a fogyasztás szükségleteinek kielégítése is olcsóbbá váljon.

A nemzeti termelő munkát csak a megfelelő védelem mellett tartjuk fejleszhetőnek. De e mellett arra törekszünk, hogy a belföldi termelés gyümölcséből a hazai fogyasztást minél jobban és minél méltányosabb áron láthassuk el.

A kongresszus napirendjére tűzött előadások változatossága mind ezen vezetőségi köré sorakozik. A mezőgazdasági termelésünk fokozására és belterjesebbé tételére, továbbá gazdasági terményeink célzatosabb értékesítésének szervezésére kívánatos törvényhozási, kormányzati és társadalmi intézkedések beható megvitatása mind ugyanazt a kitűzött végső célt szolgálják.

Fogjunk össze e cél elérésére, a megfelelő utak és módok kijelölésére mindannyian, a kiknek a sors az áldott magyar föld mivélését hivatásunkká tette. Vezéreljen bennünket együtt minél nagyobb számban, minél igazabb tettvágygal és lelkesedéssel a magyar föld szeretete és adja az Ég, hogy munkánkat az ország javára siker kísérje!

Károlyi Mihály gróf.

esetben sikerül valakinek ep bórral kimenekülnie a hajótörésből. Különbben jer velem és semmitől se tarts! Ma pihend ki fáradalmadat, holnap majd — amennyire erőnkől telik — rajta leszünk, hogy tovább juthass. Úgy látszik, városi ember vagy s külsőd után itélve sem hajós, sem kézműves nem vagy, de szikár termeted azt a gyanút kelti bennem, hogy betegeskedni szoktál.

Aggódás nélkül követtem a vadászt. Különbben sen természetem a felelem. Miért is féltem volna, mikor hitvány köpenyen kívül semmi egyéb nem volt rajtam. Gyakran voltam tanuja mások szerencsetelenségének, akik idegenben bolyongtak, mint jómagam s a szegénységük szent volt és sérthetetlen s biztosságot nyújtott nekik. A szegényekkel, miként a pálcát viselő követekkel, senki sem jótalanokodik. Tehát en is felelem nélkül követtem a vadászt, minthogy köpenyemen kívül egyebet nem kellett féltemem.

A vadászak körülbelül 40 stadiumnyira (7 1/2 kilométer) feküdt a tengertől.

Útközben a vadász elbeszélte élettörténetét.
— Kettesen lakunk ugyanazon a helyen. Házas emberek vagyunk egymás nőveret bírva feleségül. Vannak fiaink és leányaink. Leginkább vadászattól tartjuk fenn magunkat s amire ezen kívül szükségünk van, azt a földcsenken nyújtja nekünk.

Ez a jóság azonban nem a mienk, nem a mi tulajdonunk. Atyáink szabadok voltak s ép oly szegények, mint a minők mi vagyunk. Tehénpásztorok voltak egy dúsgazdag euboeai polgár szolgálatában, aki óriási gulyák, juhnyajak, földek (ezek a hegyek itt körülöttünk mind az ő tulajdonában voltak) s egyéb mérhetetlen kincsek fölött rendelkezett. Mikor meghalt, javait lefoglalták (mondják, hogy a perzsa király ölette meg, hogy vagyonára rátehesse a kezét) s gulyáit elhajtották, hogy az isteneknek áldozatot mutassanak be. Nekünk pedig nemcsak a bérünket nem fizettek ki, sőt még az üszöinket is elhajtották, pedig ezek a mi jogos tulajdonunk voltak.

Aklot építettünk, nem nagyot, nem is erőset, csak olyat, amely borjainkat a nyári évszakban magába fogadhatta. Telen ugyanis a réteken legeltettük barmainkat; nyáron a hegyek közé hajtottuk őket.

Szüleink különös előszeretettel ragaszkodtak ehhez a helyhez. A szántóföldet két oldalt mely és arnyas völgy határolja. Közepén kis folyó csörgedezik, melyen teheneink és borjaink baj nélkül atkelhetnek. A vize bő és tiszta s egy közeli forrásból ered. A völgyben nyáron át állandóan fujdogálnak a szelek. Köröskörül kellemes, nedvesseget tartó hús erdők terülnék el. A magas és

egymástól nagy távolságra ültetett fák alatt gyönyörűséges rétek húzódnak, melyeken egész nyáron át uyiló virágok pompáznak.

Öreg szüleink, akiknek a lelke hozzádött ehhez a jóságához, abból éldegéltek, amit a kunyhójuk körül elterülő földcsenkejük adott nekik. Nem láttak szükségét, mert a gondosan művelt föld bő termést hozott. A téli évszak beáltával alig akadt munkájuk; bekerítvén kunyhóikat s megerősítvén az aklokot a ház körül s az ugaron foglalatokodtak. Nem vonzotta őket a városi élet, sőt még a szomszéd falvakba se látogattak el. Ünnepeapokon vadásztak. A vadászat telen nem jár annyi vesződséggel, mint nyáron. Ugyanis a vadaknak a puha talajban vagy a hóban hagyott nyomai annyira szembeötlők, hogy egyenesen a vadak vackához vezetik a vadászokat.

Apáink megházasítottak minket. Mindegyik a saját leányát adta hozzánk feleségül. A múlt évben hunytak el (s megemléstette a magas kort, melyet elérték), pedig jó erőben voltak mindketten. Anyáink közül már csak az enyém van életben. A sógorom, aki pedig már ötven esztendő, eddig még nem fordult meg a városban. Én is csak kétszer jártam ott. Először mint gyermek voltam ott. Atyám vitt oda magával, mikor még tulkaink voltak. (Folyt. köv.) Konrád Ferenc.

A IX. Orsz. Gazdakongresszus,

mely folyó évi május hó 6—8. napjain tanácskozik a székesfővárosi Vigadóban, öt szakosztályban és tizenkét bizottságban fogja folytatni tanácskozásait. A részletes tervet és az ülésrendet a végrehajtó bizottság legközelebb publikálja. A kongresszus tagjait tiz korona tagdíjnak postautalványon való beküldésével április hó 30-ig lehet jelentkezni az Országos Magyar Gazdasági Egyesület titkári hivatalánál, IX., Köztelek 8.

A kongresszus tagjai lehetnek egyes gazdákon kívül gazdasági egyesületek, szövetkezetek és gazdakörök is. Községi szövetkezetek és gazdakörök több képviselő kiküldése esetén is csak egyszeres tagdíjat fizetnek. A jelentkező tagoknak a kongresszus titkársága a tagsági díj beküldése ellenében tagsági jegyet állít ki, melyet husvét után a kongresszuson tárgyalandó határozati javaslatokkal, az ülésrenddel és a jelentkezés alkalmával a postautalvány szelvényén megnevezendő MÁV. állomásról Budapestre és vissza kedvezményes áron való vasúti utazásra jogosító utazásra szolgáló igazolvánnyal együtt fog postautalvánnyal megküldeni, miért is a titkárság a név és lakáscím pontos feltüntetését kéri.

Anna királyné gyémántjai.

Irta: Antal Margit.

Arannyal himzett rózsaszín bársony ruhájában nagy álló tükre előtt ragyogott Anna, a szépséges szép luzitániai királyné.

— Sarolta... siess! Add ide diadémomat. Már hallom a kocsikat jönni...

És rózsás arcán az izgalom pirja futott végig. Hab vállalai szinte megreszkedtek az idegességtől. De azért ráért a tükörbe nézni és észrevenni, hogy e hirtelen indulat is mily jól illik az arcához. Sarolta, az első komorna átvette az első kamarafelügyelőtől a feltve őrzött gyémántékszeres ládát. Mikor kinyitotta, szikraeső tört elő a láda mélyéből. Sötétzöld bársonyon a királyné legszebb ékszere csillogott benne, a nyakláncan a híres „Stella” nevű rózsaszínfényű briliánszal.

Remegő kézzel vette ki a komorna a diadémot és a királyné dús szőke hajába illesztette be.

Oh be szép volt most a szépséges királyné! Mint valami csillagfényű korona, úgy tündöklött feje körül a fényes gyémántokkal kirakott diadém. Elégedetten nézett tükrébe a szép asszony. A kép, a melyet megpillantott, beszélt hozzá édesen, hízogón:

— Szépséges királyné, nincs hozzád hasonló. Szépségben e földön nincs hozzád fogható! Hát még mikor a nyakláncot márványfehér nyakára kapcsolta Sarolta! Úgy tündöklött, ragyogott, mint valami tündérrirályné és szívének legbensőbb idegszálait büszke, diadalmas öröm reszketette meg.

— Én vagyok az első asszony az országban, de a legszebb is!... No de most menjünk... a király nem szeret várakozni, szót utánozhatatlan bájjal és fenséggel.

De már felemelt kis lábát újra visszaeresztette a sülyvedező puha fehér szmirna-szőnyegbe.

— Ki az? Mintha kopogtatna valaki?..

Ebben a pillanatban felpattant az ajtó és berohant rajta egy szurtos, piszkos munkásalak.

— Jaj nekem! Mit akar ez? sikoltotta a királyné.

A személyzet a munkásra akarta magát vetni, de ő nem tágitott. Erős karjaival maga körül hadonászott, úgy hogy az udvari népség nem mert hozzá közeledni.

— Nem, nem akarok én bántani senkit. Nem ismer meg Felső? Én vagyok Timoteo a rézműves, kit betegségében meglátogattott?!

— Ah!

És a királyné visszaemlékezett. Nehány hét előtt Timotheo itt dolgozott a királyi palotában a lépcső-rácsán. Aztán lezuhant és a kórházba vitték, a királyné pedig meglátogatta.

— Miért jöttél most ide? Siess, mert az udvari ünnepélyre kell mennem!

Madonna... ah segíts! Mikép mondjam el, hogy áruló ne legyek? Lihegte a munkás. Megakarják gyilkolni a királyt a fővárosban fényes nappal. Esedezem, ne menjenek oda!..

A királyné csak nézett. Megtebolyodott ez az ember? Hiszen a királyt mindenki szereti.

— Te tévedsz Timoteo... A nép szereti királyát...

— Ó hát nem hisz nekem? Nem lesz senki, a ki megmondja az igazat? Felsőged és környezete a magasban élnek, nem szállnak le a mélybe. Óh most olyan főurak kellenének, kik áruhában felkutatnák a nép lebujjait, rejtekeit és akkor megtudnák, mi készül.

Felső, a nép republikánus! Anna királyné hitetlenül rázta a fejét... lehetetlen!

— Igen felső, higgye el! Hiszen háromszáz-ezer republikánus lappeldány jelenik meg minden nap és királypárti csak ötvenezer.

— Hadd olvassanak akármit, de a hadsereg! Az a mienk!

— Csalódni méltóztatik! A hadsereg is republikánus. Óh, hogy nem hisz nekem. Ha úgy ismerné a körülményeket mint én, még a diadémját is eladná Felsőged és az árán királypárti ujságokat nyomtatna a népnek.

Anna már unta ezt a dolgot nagyon. Intett a kamarásának.

— Don Sebastian, adjon neki néhány pesetet.

De a munkás nem akart pénzt elfogadni...

— Felső! Az élete forog kockán, ne fedje!

Ezzel eltávozott. Munkások mindig jártak keltek a királyi kastélyban, mert épen mindenféle javítást végeztek benne. Így jöhetett, mehetett ez is olyan könnyen.

***

Szólt a zene, illatár járta át a levegőt. Az ország elitje volt összegyűlve a királyi kastélyban. Hercegek, grófok, méltóságok, meg néhány prelátus is. Alig volt sejtelmük arról, milyen vulkán forrong lábaik alatt. A ki mindig csak a magasabb körökben forog, nem tudja mi történik alant!

Pazar pompa, pazar fény mindenfelé. És mindennek meg voltak már számlálva a napjai! Anna királyné ott trónolt az emelvényen férje mellett és mintegy odavetve mondotta: Gondold csak Szigismondó, valaki azt mondta, hogy összeesküvést forralnak ellenünk.

— Ah! legyintett kezével a király. Nevetéses félelem! Az ország szeret engem, szép királynéjaért pedig rajong... tette hozzá udvariasan.

***

Sötét pincehelyiségben feketeruhás, gyűlölettől égő emberek tanácskoznak.

— Amint bejön a fővárosba a főúrka, kiégetjük a lelket, mondá az egyik.

Úgy van, de kölykeit se kiméld ám, se a szép gyémántos boszorkányt.

— Nem... megpörköltöm azt a szép festett bőrt, ne felj! A szépítő piulák már készen vannak...

— Ha meggondolom, hogy mily kevésbé védekeznek, megáll az eszem. Mi sajtónkkal eltántorítottuk, magunkévá tettük a népet, és ők engedtek...

— Mert lusták és fősvények. Lusták, hogy palotáikból a nép közé vegyűlve megtudják, mi bántja? És fősvények, hogy lapokra adjanak, melyek ellenünk küzdenek...

— Jól teszik! nevetett gúnyosan a republikánus. Nagyon jól teszik. De azért egyre-másra építik a palotákat, intézeteket, kórházakat. Majd mindez jó lesz nekünk! Hahaha, a népet átengedték nekünk... most pusztuljanak.

*

Másnap a falusi mulató kastélyból bevonult szék városába akirályi család. Amint a főtéren

átkocsiztak, golyózápor fogadta a királyi kocsit. A király és a trónörökös meghaltak, a királyné és kisebbik fia pedig megsebesültek, úgy vitték őket véresen a királyi palotába. A merénylőket is megölte a királyt védő karabélyosok golyója. Segítő társaik voltak-e? A rendőrség nem tudta, vagy nem akarta kideríteni.

Ott feküdt hófehér ágyn a szépséges királyné! Szeme zárva, keble alig pihegett. Könnyei nem apadtak ki, folyton szivárogtak pillái alól. Férjét és fiát siratta.

Odalépett hozzá a gyóntatója. Felső! nyugodjék meg Isten rendelésében! E csapás nyissa ki a szemeinket. Az ország népét elrontotta a rossz sajtó. Iparkodjunk most jóvá tenni, amit lehet. Most olyan idők vannak, hogy még ékszerüket is áldozatul hozhatnak a főúri hölgyek, csakhogy a trón, a vallás és a haza mentve legyen!

A királyné nem felelt. Szemei előtt megjelent remek gyémánt-diadémja és nyaklánc a ragyogó Stellával.

— Még nincs itt az ideje ennek — gondolta.

— Nem a sajtó rontotta el a népet Don Jozé, ne higgye. Az egész csak egyesek műve volt!

Pedig bizony a királyné csalódott, mert az egész nép meg volt romolva. Ezer és ezer méregbe mártott toll irkálta az anarchista lapok cikkeit és e méreg a nép szívébe, lelkébe hatolt. Az már se Istent, se királyt nem akart ismerni többé. Don Jozé, a gyóntató szomorúan távozott.

Mikép lehessen segíteni olyan beteg, ki nem akar arról tudni, hogy beteg? És orvosságról sem akar hallani? Még felgyógyulásakor is nagy alapítványokat tett a királyné mindenféle jótékony célra, csak a jó sajtóra nem. És mert az arisztokracia is ő utánna indult, azok sem adtak e célra semmit.

Egy napon pedig forradalomra virradtak. A királyné és kisebbik fia alig menekülhettek el. Most ott élnek a messze idegenben.

***

A királyné lázas álmaiban egy alak jelenik meg éjjelenként: Don Jozé, a gyóntatója.

— Miért nem hallgatott reám, miért nem Timoteora? Ha a főrangokkal összefog és jó sajtót teremt, megakadályozta volna a romlást. Diadémját sajnálta, most csak könnyei maradtak!..

És a királyné ha felébred, sir. Eszébe jut a sok egyházi, alapítvány, internátus, kórház, kolostor és egyéb jótékony célú intézmény, amit a republikánusok mind elharácsolnak. Ha azon a pénzen amibe mindez került, kath. sajtót létesít, talán megakasztja vele a romlást! Könnyei e gondolatra bőven omolnak. E könnyek most Anna királyné egyedüli gyémántjai. A többi elszedték tőle a forradalmárok.

Ujdonságok.**Húsvét.**

A tavasz előkészíti a virágzást, kihajtja a fűszálat, kirügyezteti az ágot, bimbóvá fejleszti a rügvet.

Az egyház a nagybójt és főkép a nagyhét által készíti elő a lelkek kivirágzását, hogy a húsvéti ünnep már az élet biztos reményeinek csiráit találja a szíveken: kisarjadt fűszálat, rügvet és bimbót.

Nyitran a nagyhét ezidén is méltó keretek között folyt le. P. Biró Ferenc jézustársasági atya szent beszédei, melyeket az irg. nővérek templomában virágvasárnaptól kezdve nagypéntekig bezárólag minden nap mondott, úgyszintén a kath. körben és a keresztény szoc. egyesületben tartott konferenciái, húsvéti lelkület kialakulására alkalmas erőhatások, oktató és serkentő, a keresztény katolikus életfelfogás előtt új látókört megnyitó szónoklatok voltak.

A nagycsütörtöki ünnepi misét, olajszen-

lést és lábmosást gróf *Batthyány* Vilmos püspök végezte. A vidékről ez alkalomra bejött papokat a püspök a nagyobb papnevelőintézetben vendéglelte meg, a hol jelen voltak *Kmettyó* Pál darázi esp.-plebános, *Karsay* Imre pogrányi, *Kardoss* Károly gerenceséri, *Kuna* Pál zserei, *Zentay* József alököröskényi, *Patrik* János kolóni, *Cseffalvay* Aladár ivánkai plebánosok.

Nagypénteken a szertartást *Jeszenszky* Alajos prelátus püspöki helynök végezte, a szentbeszédet *Schmidt* Leo szt.-széki jegyző mondotta.

A feltámadási körmenetet a székesegyházban *Jeszenszky* Alajos vezette.

A fagyos téli idő a nagyhét elején megnyúlt, de nagycsütörtökön újra lehült a levegő, melyet a nagypénteki napsütés sem tudott felmelegíteni.

De legalább már tartósabb napfényt kaptunk, a mely majd csak elűzi a kísérteni járó téli árnyak hideg lehelletét.

Püspöki körlevél. Gróf *Batthyány* Vilmos nyitrai püspök f. hó 4-én kelt V. sz. körlevelében közli az Apostoli Szentszéknek a papság közgazdasági tevékenységére vonatkozó dekrétumát, mellyel a Consistorialis Congregáció a papságot a hitel, valamint fogyasztási szövetkezeteknél, úgyszintén a pénzintézeteknél viselt felelősséggel járó tisztségektől eltiltotta.

A hercegprimás felterjesztésére az Apostoli Szentszék ezen dekrétum érvényét Magyarországon két évre, vagyis 1913. április hó 1-ig felfüggesztette.

A nyitrai püspök úr ezen újabb intézkedés alapján úgy rendelkezett, hogy egyházmegyejének papsága a hitel- és fogyasztási szövetkezetekben viselt tisztségét továbbra is megtarthassa, a *pénzintézeteknél* viselt tisztségekre vonatkozólag azonban *egyénenként* az egyházmegyei hatóság engedélyt kell kikérni.

Megállapítja a körlevél a plebániái pénztárakból engedélyezendő jelzálogos kölcsönöknél követendő eljárást; közli a vallás- és közoktatásügyi miniszternek *ifjúsági egyesületek* alakítására vonatkozó felhívását.

A halálozás folytán megüresedett alsótiszényi plebánia ideiglenes vezetésével *Dubravszky* Károly bellai s. lelkész bizatott meg.

A nagyhelvényi plebánia kegyurasága *Weisz* Vilmos nyitrai ügyvéd és birtokos földbirtokára szállott át, aki helyett a kegyúri bemutatást *Zamaróczy* János baáni főbíró fogja teljesíteni, akihez ennélfogva az egyházmegyei hatóság útján a folyamodók kérvényei is intézendők. A nevezett plebániára, úgyszintén az alsótiszényi javadalomra vonatkozó kérvények *május 15-ig* nyújtandók be.

Haydn oratóriuma. A nyitrai egyházi zeneegylet nagypénteken a székesegyház *Haydn Krisztus hét szava a keresztfán* című oratóriumát adta elő, *Stettka* Teofil vezetése alatt, a kinek a dirigáló művészete ez alkalommal is kiváló hatásokat közvetített. Feladatát lényegesen megkönnyítette az ének- és zenekar elsőrangú fegyelmeztsége és példászerű alkalmazkodó képessége. A bevezető zene majestetikus, szinte megdöbbentő erejű impulzusa után komoly fenséggel következik Krisztus 7 szavának az intonálása. Mindenik szó egy külön tétel énekkíséretre alkalmazkodó zenével és lírai áradással. Az egyes szavak intonálása az evangéliumi előadás őseréjére emlékeztet, míg az intonált szöveg magyarázatánál már a zeneköltő színes képzeletének gondolatai lendülnek ki a virtuózus szerkezetből. A híres zenemű poézise elragadóan hatott a plasztikai szempontból is kiváló előadásban.

A nőegylet közgyűlése. A nyitrai és vidéki szegénysegélyző keresztény nőegylet f. évi április hó 18-án d. u. 4 órakor a menház tanácstermében rendkívüli közgyűlést tart. Tárty: 1. *Bende* Imre volt nyitraegyházmegyei püspök úr elhunytáról az egyesület kegyeletes megemlékezése. 2. Gróf *Batthyány* Vilmos dr. megyes püspök úr üdvözlése módzatainak megállapítása székfoglalása alkalmából.

Konferencia-beszédek a kath. körben. P. *Biró* Ferenc a kath. körben két konferencia-beszédet tartott kedden és csütörtökön urak számára. Átéreztünk magunk is azt az örömet, melynek a kiváló szónok üdvözlésében kifejezést adott, mert az úri társadalom színjátékát látta a kör termében élénk bizonyosságul annak, hogy a kereszténység nagy igazságai iránt érzékkel bír, s a szunnyadó lelki élet felébresztése mellett az öntudatos keresztény tevékenységre tanácsot s erőteljes meggyőződést keres. A két konferencia-beszédben a kereszténység és a modern kultúra viszonyát vizsgálta: az emberre, a társadalomra nézve meddig és miben képez a művelődés kulturát; különbséget tesz a külső kultúra (a technika vívmányai) és a belső kultúra (a bölcséleti rendszerek) között, s amíg az első az alkotó emberi elme büszkesége, s az emberiség javára szolgál, addig a másik csak addig bír értékkel, amíg a társadalomnak s magának az embernek legértékesebb javait nem veszélyezteti. P. *Biró* választékos nyelvezete, gondolatának gazdagsága, érvelésének meggyőző ereje magával ragadta a hallgatóságot. Azon biztos tudatban vagyunk, hogy fejtegetéseivel úri intelligenciánk katolikus öntudatát erősítette, s midőn neki hálás köszönetünket fejezzük ki, csak azon óhajunknak adunk kifejezést, hogy a második beszédben ajánlott társadalmi eszmét ő váltsa valóra közöttünk. És azért mi nem búcsúzunk még tőle. Viszontlátásra.

Kinevezés. Az igazságügyminiszter *Hollósy* József trencsényi járásbírói díjnyakot a szentgotthárdi járásbíróhoz irnokká nevezte ki.

Hivatalvizsgálat. Dr. *Nyékhegyi* Lothár kir. törvényszéki elnök a mult napokban Érsekújvárott tartózkodott, mely alkalommal az ottani kir. járásbíró ügyrendjét vizsgálta meg és több tárgyaláson is részt vett. Az elnök a tapasztaltak felett meglegedését fejezte ki.

Igazgatói értekezlet. A pozsonyi tankerülethez tartozó középiskolai igazgatók ez évben Nyitra tartják meg szokásos évi értekezletüket, május hó 23. és 24-én, mely alkalommal a szakelőadásokon kívül valószínűleg a nagy közönség számára is rendeznek a közművelődés céljaira szolgáló előadást.

A Nyitrai Ingyentelj részére újabb adakoztak. K. J. 5, N. N. 10, dr. *Vajda* Emil 10, Nyitrai takarékpénztár 50, Nyitrai iparbank 20, Nyitrai kereskedelmibank 50, Nyitrai parcellázóbank 100, Nyitrai hitelbank 50, Nyitrai népbank 30 kor. A szíves adakozóknak hálás köszönetet mond *ö. v. Thuróczy Károlyné*.

Lelkigyakorlatok sikere. A nagytapolcsányi urinók részére *Flanek* Rezső s. lelkész lelkigyakorlatokat tartott. A lelkigyakorlatokon mintegy 50 résztvevő volt, akik mindnyájan a szentségekre is járultak.

Közgyűlés. A nagytapolcsányi katolikus legényegylet folyó hó 9-én tartotta évi közgyűlését. A közgyűlés köszönettel vette tudomásul dr. *Halaktovics* Jenő világi elnök beszámoló jelentését az elmúlt év eseményeiről. A tisztikarba beválasztott pénztárnoknak *Zsák* Lajos betegsegélyző titkár, jegyzőnek *Bartáky* Lajos kórházi hivatalnok. Indítványok tárgyalása után a közgyűlés bezárult.

Ezzel kapcsolatban jelentik Nagytapolcsányból, hogy a kath. legényegylet tárgysorsjátékának huzása folyó hó 17-én lesz.

A nagyszombat-vittenci vasut. Ismeretes, hogy a jelenlegi kereskedelmi miniszter azon az állásponton van, hogy az ország vicinális vasuthálózatának további fejlesztése ezidőszert se nem sürgős, se nem szükséges. Ennek folytán a helyi érdekű vasutak kiépítése körül igen nagy nehézségek merültek fel és így sok jogos kívánság belátható időn belül csak jámbor óhajtas marad. Minden jel arra mutat, hogy a nagyszom-

bat-vittenci vasút is ezen sorsra jutott, pedig ennek létesítése érdekében az engedélyes sokat fáradozott. Ugy értesülünk, hogy a vasut ügye egyelőre azért jutott zátonyra, mert a Máv. a lipótvári beágazás engedélyezése esetére 240 ezer kor. megtérítést kér a csatlakozási beruházásokért, amit ezen kis vasut meg nem fizethet. Emlékeztetes, hogy engedélyes ezen vasutat a kuttii vonal mentén peage-val akarta a helybeli állomásba vezetni s ha ezen terve mellett megmarad, akkor a vasut már kiépült volna. Nagyszombat városa azonban köti magát a lipótvári beágazáshoz, mert ezt követeli a város érdeke. Miután a miniszter értesülésünk szerint ezen vasut engedélyezését — figyelemmel az itteni gazdasági érdekekre — megtagadni nem fogja, most olyan irányban folynak a tárgyalások, hogy a csatlakozási költségek, esetleg a vonalirány megváltoztatásával kisebb mértékre redukáltassanak, hogy a vasut engedélyezhető és mielőbb kiépíthető legyen.

Tárgysorsjáték. A nyitrai irtalmas nővérek temploma javára rendezett tárgysorsjáték nyereménytárgyainak gyarapítására utolsó kimutatásunk óta a következő ajándékok érkeztek be: *Maitz* Frigyesné Zohor 12 db. disztárgy, *Fratris* Ilona tanítónő 3 db. disztárgy, *Balagya* Mária Szakolcza 3 db. kézimunka, *Rauscher* Erődné Kohárháza 2 db. kézimunka, N. N. 4 db. diszes gyermekfőkötő.

Zsolna r. t. rendőrkapitánya. *Kürthy* Sándor határszéli rendőrfogalmazó, Zsolna város kinevezett h. rendőrkapitánya folyó hó 3-án vette át hivatalát. A szolgabíróaságtól átvett halmaz iratok átiktatása már javában folyik, mindamellett sok időbe fog kerülni, míg a város házán a teljes rend beáll. A f. hó 5-én megtartott városi közgyűlésen elhatározottat, hogy a jelenlegi rendőrállomány két emberrel való szaporítása mellett a m. kir. csendőrség fogja a közbiztonsági szolgálatot teljesíteni.

Tűz. Nagytapolcsányban virágvasárnap reggel kigyulladt *Goller* Jenő fényképész műterme. A tüzet a meglehetősen rendszertelenül dolgozó tűzoltóság két óra alatt fojtotta el. A kár közel 6000 kor., mely részben biztosítás útján megtérül.

Birtokcsere. *Tojfal* Istvánné szül. *Hadviger* Valéria eladta a nagyszombati határban fekvő szántóföldjeit 25.000 koronáért.

Meghíusult merénylet. *Hruska* János pöstyényi lakost izgága természete miatt a napokban elhagyta a felesége, *Hruska* az utóbbi időben annyira neki buzdult az ivásnak, hogy nem is nézett munka után. Korcsmából hazajövet pedig ütötte-verte az asszonyt. Neje szüleihez menekült. *Hruska* pénteken ittas fővel boszut forralt neje ellen. Revolverrel kezében várakozott rá az utcán. Sötét terve azonban nem sikerült, mert a hatóság valahogy neszét vette a dolognak és csendőröket menesztett a helyszínére *Hruska* a csendőrök láttára kerekelt oldott.

Trencsény megye új népiskolái. Még január hó folyamán rendelet érkezett Trencsény vármegyéhez a kultuszminisztertől, melynek értelmében az állam a vármegyének azon 123 községében, ahol eddig nincs iskola, iskolák felállítására hajlandó nagyobb évi támogatásra. E rendelet felszólítja a vármegyét olyan 2 milliányi kölcsön szerzésére, melyet 30 évi annuitással törleszthetne s ez annuitáshoz az állam 30 évi évi 64.600 koronával járulna, a többi fedezze a vármegye. Ámde az annuitás törlesztésének egy évi részlete és a többi felmerülő kiadás 149.000 koronára rüg, így hát a vármegye esnek évi 84.625 korona teher. A vármegye ezt a terhet nem vállalhatta s azért ez évi januárban tartott rendkívüli közgyűlésében a következő tervet fogadta el és a miniszterhez is felterjesztette: A vármegye a 134.000 korona annuitáshoz hozzájárul 42.300 koronával, ezenkívül vállalja a külön fölmerülő körülből évi 25.000 koronára rüg költségeket, a hátralevő 91.700 koronát pedig adja az állam. A napokban *Baross* Jusztin alispán, *Petrás* Károly arv. elnök, a vármegye orsz. képviselőiből

és több megyebizottsági tagból álló küldöttséget vezetett Lukács László pénzügyminiszterhez és kérte őt, hogy mivel a megye is hajlandó tetemes adozatot hozni a 123 új iskola felállításáért, a pénzügyminiszter az ehhez szükséges kölcsönnek annuitásos alapon való megszerzését tegye lehetővé. A pénzügyminiszter kijelentette, hogy a finanszírozási tervet ugyan nem tartja keresztülvihetőnek, de rajta lesz, hogy új terv dolgoztassék ki, amely azután rövid időn belül lehetővé teszi a népiskolák föllállítását.

Gazdasági előadás. Mezey Gyula kir. tanácsos, a Vágbalparti Társulat igazgató főmérnöke folyó hó 2-án Nyegyedén a községhez előtti téren igen érdekes előadást tartott a káposzta értékesítéséről és savanyításáról. Az előadón a falu gazdaközönsége nagy számban jelent meg és nagy figyelemmel hallgatta a tanulságos előadást, melynek befejezése után az előadót lelkesen megéljenzte.

Köszönetnyilvánítás. Mindazon jó barátaink és ismerőseink, kik a bennünket ért súlyos csapás, szeretett atyánk halálát alkalmából részvételük nyilvánították, fogadják ez uton a leghálásabb köszönetünket. *Suchala-család.*

Az érsekújvári járásbírói épület. Érsekújvár város képviselőtestülete f. hó tartott közgyűlésében az építendő járásbírói épület tekintetében elhatározta, hogy az épületet a Széchenyi-utcában a Singer-féle telken építi fel, melyet a város 28,000 korona vételáron megszerez s ezt az összeget a már korábban ugyanerre a célra felajánlott telkek eladási árából fogja fedezni. A jelenlegi járásbírói épületet város-házzá alakítják át.

Nyitra megye városainak nincs szerencséjük az igazságügyi épületek emelésénél. Nyitrán a hatalmas igazságügyi palota a város szélére került, most pedig Érsekújvár is egyik legjelentékenyebb épületét a város külső részében építi fel. Ugy neveznek az ilyen kihelyezett paloták, mint virággyak, melyeknek szönyege körülfutja a kert széleit, míg a kert kellő közepén csunya bokrok, vagy üres területek éktelenkednek. A városoknak nem volna szabad visszariadni a nagyobb áldozatoktól sem, hogy biztosítsák az ilyen nevezetesebb épületeknek olyan helyen való létesülését, a hol azok a várost díszítik és a forgalomnak is újabb lendületet adnának.

A forráskutató őrnagy. Spalding nyug. porosz őrnagy, a hirneves forrásvizkutató a mult napokban báró Maillot de la Treville tályai birtokos meghívására Tallyára érkezett és ott kutatásokat végzett, de egyelőre eredmény nélkül. Az őrnagy tovább folytatja kutatásait.

Méhészeti szakelőadás Nyitrán. Valló János pozsonyi méhészeti szaktanár a m. kir. földművelésügyi miniszter utasítása folytán, mint azt már a mult alkalommal is jeleztük a méhnyésztés és ismereteinek terjesztése céljából Nyitrán is elméleti és gyakorlati előadást fog tartani.

Az előadás folyó év április hó 21-én pénteken délelőtt 9 órakor lesz megtartva. És pedig az elméleti előadás a nyitrai róm. kath. fiu elemi iskola tornacsarnokában a gyakorlati pedig Kuzselli János tanító meheében. (Zsellér-utca 8 sz.) fog megtartatni.

Midőn ezen előadásra olvasóink figyelmét ismételtelen felhívjuk, igen kíváncsiak tartjuk, hogy ezen előadás, mely igen élvezetesnek és tanulságosnak ígérkezik, mennél többen vegyünk részt és így a mehészkedés iránti kedv fellendülésével annak ismeretei minél szélesebb körben terjedjenek.

"Harc az uralomért." Ilyen címen egy közlemény jelent meg nemely nyitrai és budapesti lapban a szakolczai állapotokról. A cikk dr. Okányik Lajos szakolczai esperes-plebános politikai magatartását bírálja, de szól azokról a magyarokról is, akik egyáltalában nem hajlandók elhinni, hogy az esperes pánszláv s épen azért nem is foglalnak állást ellene. A cikkíró ezen véleménye hűveinek "önös gondolkodást" tulajdonít. Nem kívánunk vitát kezdeni, de a való tényállás érdekében a következőket jegyezzük meg:

Mindenek előtt felelmiti a cikk, hogy az esperesnek azért kellett kilépni a Gvadányi körből, mert egy pesti újság megírta róla, hogy egy nemzetiségi klub tagja s hogy kilépésével megelőzte a választmány határozatát, amely név szerint bizonyosan nem tett volna kedvezőt. — Mikor a szakolczai plebania megüresedett, az esperesnek Nyitráról tudvalevőleg egy ellenjelöltet küldtek, akit a túlnyomólag tisztviselőkből álló intelligencia támogatott. E jelölttel szemben

dr. Okányik, mivel szakolczai születésű s a nép már régen ismerte, győzött. Az ellenjelölt hívei nem hagyták abba a dolgot, hanem ellenséges hangulatukat dr. Okányikkal szemben megtartották. Innen van az antagonizmus. Mikor a fent említett budapesti cikk megjelent, Kopcsay János, főimn. igazgató, köri elnök a választmány megbízásából felkereste a plebanost, s nyilatkozatra kérte föl. Az elkeseredett plebános erre bejelentette a körből való kilépését és azután Kopcsay János elnök előtt becsületszavára kijelentette, hogy *soha, semmiféle nemzetiségi klubnak tagja nem volt*, a megjelent újságcikkre pedig választ nem is adott. Ez a tényállás. Megjegyezzük még, hogy ezt megelőzőleg Quotidian György evangélikus lelkész is kilépett (körülbelül hasonló vádak következtében) s velük eltávozott a Gvadányi körből az a két férfiú, akik állásuknál és egyéniségükönél fogva a legerősebb és legtermészetesebb összekötő kapcsok lettek volna a magyar intelligencia és a tót nép között.

Az az egyet pedig, melyben — a cikkíró szavai szerint — "a tót aranyifjúság a tót nyelvben művelődik", tudunkkal nem politikai egyet, hanem a szakolczai *katholikus kör*.

Hitelsszövetkezeti közgyűlés. A "szolnai gazdasági hitelsszövetkezet" 1911. évi április hó 23-án d. u. 5 órakor a keresztény szociális egyet helyiségében rendes közgyűlést tart. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentés. 2. Zárószámadás megvizsgálása és a felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság 3 tagjának választása. 6. Netaláni indítványok. Az igazgatóság jelentéséből a következő adatokat emeljük ki. Az 1910. évi forgalma 2,111,544 k. 83 fillért tett ki. A tagok száma az üzleti év végén 973 volt 2733 üzletreessel, ezekre jelzett időpontig 77030 kor. 70 fill. fizettetett be. A betétállomány 437408 korona 38 fillére rugott (1909. dec. 31-én volt 268144 k. 37 f., a tagoknak 63613 kor. váltókölcst 6% -ra (1909. dec. 31-én volt 10715 kor.) kötvénykölcst 584521 kor. 87 fill. 6% (1909. dec. 31-én 417545 kor.) nyújtott a szövetkezet. A tartalékalapok az év végeig 9664 kor. 28 fillerre emelkedtek.

Gyógyszertár átvétel. Az érsekújvári Duschek Oskár-féle gyógyszertár Mezei Sándor gyógyszerész f. hó 1-én vette át. Az új tulajdonos a gyógyszertárt teljesen átalakítja és a modern igényeknek megfelelően rendezi be.

Az illavai főbíró pere. Baross János illavai főszolgabíró feleségének elhunytja után családi okokból megszakított minden érintkezést felesége rokonságával. Ezért a sógora, Póka Ervin dr. budapesti ügyvéd, sértő nyilatkozatot tett közzé "Az Újság" című lapnak 1910. április 28-án megjelent számában. A nyiltéri közlemény miatt a főszolgabíró Bródy Ernő dr. ügyvéd útján sőtárpört indított, amelyben f. hó 7-én volt a főtárgyalás a budapesti büntetőtörvényszék esküdtbírósa előtt Mikovich dr. bíró elnöklésével. A tárgyaláson a vádlott ügyvéd beismerte az inkriminált közlemény szerzőségét és az esküdek marasztaló verdiktje alapján a bíróság Póka Ervin ügyvédet becsületsértés sajtóvétségéért 400 kor. fő- és 200 korona mellékpénzbüntetésre ítélte. Az ítélet ellen a vádlott semmiségi panasszal élt.

Scotus Viator Szakolczán. A legtöbb szakolczai képviselőválasztás nagy port vert föl nemcsak az országban, hanem a külföldön is. Német, francia, angol világlapok képekkel illusztrált, hasábos leírásokkal hoztak róla s ezekből kitudódott, hogy a választási aktusnak M. Seton Watson (irodalmi néven Scotus Viator) személyében egy olyan szemtanúja volt akinek jelenlétéről nem bírtak tudomással a választás intézői. A kellemetlen felfedezés kapcsán kutatni kezdtek megjelenésének körülményeit s megállapították, hogy Scotus a választás napjának reggelén Gödingből jött át egy morvaországi barátja társaságában Szakolczára, ahonnan még aznap este távozott. Megszállva sehoh sem volt, csak egy felőrat töltött özv. Drizhall Jánosnéval, egy brünni realiskolai igazgató özvegyénél, ahová őt morva barátja vezette, aki a családnak régi ismerőse. A hatóság özv. Drizhallné 100 korona pénzbüntetésre ítélte azért, hogy az idegennek a rendőrségen való bejelentését elmulasztotta. Az özvegy az ítélet ellen az alispánhoz felebbezett azon alapon, hogy ő Scotust nem ismerte s hogy nála az idegen nem volt megszállva, hanem csak látogatóba jött. Az alispán az ítéletet helybenhagyta, mire Drizhallné a belügyminiszteriumhoz vitte ügyét s az őt a pénzbüntetés alól felmentette.

Az "Élet" 15. száma gazdag és változatos tartalommal jelent meg. Kiemeljük belőle a "Vasárnapi levelet", Legionernek "Az utolsó frank" című novelláját és Gyáli Bella "Zsuron" című elbeszélését. Verset Sik Eadre fordításában Paul Verlaintól talál az olvasó. Kauzsay Ferenc a "Képzőművészeti társulat jubileumáról" irt cikket. Kiemeljük még Szecső Vilmosnak "Tavaszi a temető" című elbeszélését és Janeironak szellemes és ötletes kronikáit. A többi rovat is tartalmas, eleven és gazdag, az illusztrációk tömege pedig művészi és elsőrangú. Az ÉLET szerkesztősége és kiadóhivatala Budapest, VII. Damjanich-utca 50. sz. alatt van.

A Duna-Vág csatorna. Az az érdekelttség, a mely mozgalmat indított az iránt, hogy a Duna a Vággal Szerednél összekapcsoltsék, a mult napokban értekezletet tartott Pozsonyban. Az értekezlet magáévá tette Pozsony megye feliratát, melyben a vármegye arra kéri a kormányt, hogy a csatorna építését hálózatába a Duna-Vág csatorna létesítését is vegye fel.

Lépre került orgazda. Palkovics József és Pekárik János kocsisok egy lópokrócot loptak valahol és azt Trebits Jakabnéval elhelyezték. A rendőrség valahogy nesztét vette a dolgoknak s úgy a kocsisok, mint az asszony ellen feljelentéssel élt a felettes hatóságnál.

Pályázat iparosnak szánt tanulmányuti ösztöndíjra. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara pályázatot hirdet egy kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr által iparosnak szánt 600 koronás külföldi tanulmányuti ösztöndíjra. Pályázhatnak a kamara területén (Pozsony szab. kir. város, Pozsony-, Nyitra, Trenčsen- és Turóczvármegyék területén) lakó mindazon iparosok, kik továbbképzésük és az ipari viszonyok tanulmányozása céljából külföldre szándékoznak indulni és akik katonai kötelezettségüknek már eleget tettek vagy az alól felmentettek. A pályázati kérvények a kereskedelemügyi m. kir. miniszter úrhoz címezve legkésőbb 1911. évi május hó 15-ig a pozsonyi kereskedelmi és iparkamaránál nyújtandók be, a részletes feltételek ugyanott vagy a kamara kültagjainál, valamint a kerületbeli ipartestületeknél betekinthetők.

Furfangos revolvertolvaj. Harangozó Gábor 16 éves szúcstanonc furfangos módon akart forgópisztolyhoz jutni. F. hó 10-én felment Stöcker Jenő nyitrai puskaműves üzletének padlására. A padlás deszkáiba lyukat fűrt és egy kampós sodrony segítségével bejárt a deszkákra s puskaműves-kirakatot. De ügyetlenül végezte munkáját. Az egyik forgópisztoly lecsúszott a sodronyról és nagy zörejjel leesett a kirakatablakba, Stöcker rémülten szalad az ablakhoz, és meglepődve tapasztalja, hogy lopják a portékáját fényes nappal. Hogy a tettes el ne menekülhessen, Stöcker a padlásra sietett. A fiú még egyre izzadt a ferasztó munkában. Stöcker a tolvaj fiú ellen feljelentéssel élt a hatóságnál.

Paprika-affér a gyáruticában. Stuka Róza napszámosnő szombatán délután valami fölött összeveszett szomszédjával és szidni-szapulni kezdte. A szomszéd nem győzte szóval, miért is neje vette át a szerepet. A két asszony sivalkodására seregestül tödultak az emberek a csetepaté színhelyére s gyönyörködtek a nem mindennapi látványban. Végre a házban lakó Tóth József megszokta a dolgot és csitítani próbálta az asszonyokat, kik a nagyhangú beszédétől már szinte berekedtek. De bizony a békéltetési kísérlet csütörtököt mondott. Sőt Stuka Róza nagy felindultságában a szomszédnak szánt paprikát Tóth uram szemébe szórta. Végre egy rendőr közbelepetése folytán nagysokára helyreállt a béke a Gyáruticában. A békéltető megfogadta, hogy soha sem avatkozik többé az asszonyok dolgába.

Öngyilkosság. Marczinka Hermin cselédeleány f. hó 10-én este 9 óra tájban szülei lakásán, a tabán-utcai Krchayák-féle házban, mellbe lötte magát. Súlyos sebeivel a kórházban apólják.

Tilos a koldulás. Miklós Imre nagyhindi koldus is jobb napokat élt valaha. Jómódú gazda volt. De kissé könnyelmű életet élt. Vagyonkaja lassacskán elszórt és egy szép napon házikója is dobra került. Azóta Miklós Imre csak a koresmákat búja s koldulással tengeti életét. Minthogy azonban faluhelyen telutolján nem igen jut alamiznához, a városban próbált szerencsét. Bekopogtatott néhány házba. Egy-két helyen elutasították, de azért nem csüggedt. Össze is kvestált volna néhány hatost, ha egy szemfüles

rendőr meg nem akadályozza munkájában. A rendőr letartóztatta a kéregetőt és a városházára előállította. Másnap toloncútra került a koldus. Ideje volt már bizony, hogy a rendőrség a nem ide való illetőségű koldusok ellen erélyesen lépjen fel.

Váltóhamisítás. Weisz Lipót beédi kocsmáros kocsmáuzlete mellett még kisebb-nagyobb kölesönök lebonyolításával is foglalkozott. Ezen melékfoglalkozása állítólag többet jövedelmezett, mint a bor- és pálinkamérés. De Weisz Lipót nem elégedett meg a jövedelemmel, hanem váltóhamisításra adta a fejét. Egy 380 koronás váltóra ráhamisította Pirpás Péter beédi gazda nevét, egy 200 kor. váltóra Pataki János nevét és egy 180 kor. 90 fillérről szóló váltóra pedig Lengyel Mihály gazda nevét. A váltókat értékesítette és a felvett pénzzel Amerikába szökött.

Rendőrökkel szembeszálló amazon. Kuruc menyecske hírében áll a gyárutcaiak előtt Borovszky Mihályné napszámosnő. Megmondja bárki emberfiának, ami a szíven fekszik. F. hó 2-án történt, hogy fiát az igazságügyi palota elől elzavarták a rendőrök, mert penzre játszott több suhanegyerekekkel. A fiú strásra fakadt és elpanaszolta anyjának, mily méltánytalanul bántak el vele a hatósági közegek, míg a többi fiút nem bántották. Az asszony haragra lobbant, felkerekedett és a rendőrök után ment. A Török-kaputérén ért őket utól és alaposan megmosdotta a fejüket. A rendőrök természetesen megfutamodtak az asszony ekesszólása elől, de a dolgot nem hagyták annyiban. A sértegető asszony ellen panaszt emeltek a kapitányságon.

Öngyilkos asztalossegéd. Blaskó János 21 éves nyitrai asztalos-segéd f. hó 11-én délután özv. Köck Istvánné műhelyében, ahol alkalmazásban állott, mellbe lötte magát. Súlyos sérüléssel a nyitrai kórházba szállították, hol élet-halál közt lebeg. Tetteinek oka ismeretlen.

Előállítás. A rendőrök a napokban a városházára előállították Weisz Mór fuvaros kocsisát, Hruska Jánost, utcai botrány miatt. Az elázott embernek csaknem mindenkiel akadt baja, aki mellette elhaladt az utcán.

Elkobzott nyomtatványok. A kivándorlási ügynökségek az utóbbi időben valóság-gal elárastják Nyitra és a szomszédos vármegyék községeit kivándorlásra csábító nyomtatványokkal. A napokban ifj. Baján József berekaljai (Barsm.) községi lakos címére is érkezett több csomag ilyfajta nyomtatványokból, melyek „Holland—Amerika Linie” becsi ügynökségtől származnak és Amerikába való kivándorlásra csábító ajánlatot és útmutatást tartalmaznak. A posta a nyomtatványokat lefoglalta. Az aranyosmaróti kir. törvényszék mint büntetőbírósg pedig azok elko-bkoztatását rendelte el.

Panasz az örökösök ellen. Az 5. sz. rendőr panaszt emelt gróf Zamoyski Jenő örökösei ellen a rendőrható-ágnál, mert a tulajdonukat képező Városház ter 5. számú sarokház udvarát nem gondozzák eléggé. A vízlevezető csatorna állítólag hetek óta be van dugulva, minek következtében óriási bűz árad szerteszét. A kö-zezet is több helyen meg van rongálva. A rendőr-kapitány a jelentést magáévé téve, szigorúan uta-sította az örökösöket e visszasságok megszünte-tésére.

Ismeretlen hull. A napokban Ducó község határában (Pöstyén mellett) egy feloszlás-nak induló férjehullat fogtak a Vágfolyóból a halászok. Kiletét azonban mostanáig még nem sikerült megállapítania a hatóságnak.

Körözött rózsatolvaj cigányok. Vasek Dániel vicskováni cigánylegény több tár-sával Veszván Mikula Jánosnak 100 kor. értékű rózsát lopott. A lopás után sem Vasek, sem őt társa nem tért többé vissza a faluba. A nyitrai kir. törvényszék most országsszerte körözötti a tolvaj cigányokat.

Gyilkos erdőőr. A napokban Hiba Sándor, a díszegi cukorgyári uradalom erdőőre Czvi-csela József keletcsenyi jómódú fiatal gazdával bizonyos fajárandóság tekintetében összeszólközött. Az erdőőr dűheben lekapta válláról fegyverét s szíven lötte Cziveselát. Midőn a lövés eldördült, egy a helyszínen levő asszony segítségért kiáltott. Erre az erdőőr őt is célba vette. A sörét mellébe furódott. A szerencsétlen asszonyt súlyos sérüle-seivel a nyitrai kórházban ápolják. Életben maradásához azonban kevés a remény. A gyilkost a csendőrök letartóztatták.

A vadházaság vege. Balogh Antal nyitrai napszámos vadházaságban élt özv. Kop-csányi Jánosnéval. Egyideig csak megfértek vala-hogy, de később Balogh ráunt az asszonyra. Egy szép napon fogta magát és fakepnel hagyta az asszonyt. Hogy az uti költségre is legyen, magá-val vitte Kopcsányiné új ruhait. Az asszony fel-jelentése folytán a nyitrai kir. törvényszék kö-rözötti a szökevenyt.

A Delta diadala. Nem a Duna, nem a Nilus deltájáról van szó, egy magyar ipartermek-ről, mely Delta néven került forgalomba és most, ébredező tavasszal aktuális. A „Delta” keritke-zésre alkalmas elsőrendű sodronyfonat. Ezt a Delta fonatot egy kiváló, régen elismert hazai cég, Kollerich Pál és fiai gyártják s szállítják. A Delta egyetlen segéllyel ellátott bekerítéshez alkalmas anyag, mely kifeszítés után teljesen sima, erős alakját nem változtatja. Azért a legkereset-tebb sodronyfonat. Különösen alkalmas szőlő, gyümölcs és konyhakertek, gazdasági udvarok beke-ritésére, legbiztosabb védelem vadkarak ellen. Két minőségben és 6 6-féle huzalvastagságban kapható különféle szélességekben. Kimerítő ismer-tessel és mintákkal, árjegyzékkel készségesen szolgál: *Kollerich Pál és fiai* első magyar sodronyszövet, fonat és szitaanyagára, Budapesten, IV. Ferenc-József rakpart 21.

**Kathreiner-féle
Kneipp -
maláta kávé**

csak egyféle léte-zik, ellenben után-zata tömérdek.
Miert is (vatoság) Csak eredeti csomagot kérjünk és fogadjunk el a névvel
Kathreiner

Nyilt-tér.

**Borszéki
GYÖGYÉS ÜDÍTŐVIZ.**

**A SZÉNSAVAS ÁSVÁNYVIZEK
KIRÁLYA!**

**„BORSZÉKI”
az ásványvizek királya,
angolkór és
vérszegénység
ellen páratlan gyógyszer.**

Mint üdítő és hűsítő ital a legelső minden vizek között.

Főraktár:
BRIX JÁNOS FIA UTÓDA
fűszer-, csemege- és ásványviz-kereskedőnél — **Trencsén.**

59. 6-15.

CSARNOK

Nagy- és Kisörvistyé története.

— Hely- és művelődéstörténeti tanulmány. —
Oklevelek alapján írta: Follajtár József.

III.

A község határa sík; talaja nehéz, fekete agyag s a Dubové patak mentén sárga hordalék. Termőképessége a fekvés szerint változik, vannak kiválóan jó részek és van — kivált az egykori Vág meder — olyan is, mely nagyon silány. Főtermények az árpa és takarmányneműek, de megterem itt mindaz, mit a környéken természetnek. Az elaprózott terület mellett rendszeres gazdálkodásról szó sem lehet; az uradalmi részen ketős forgóban szalás gabona, takarmány, burgonya és cukorrepara fektetnek súlyt. A burgonya termést saját földjében értékesítik és a szeszfőzésnél nyert moslékot marhahizlálásra használják.

A község úrbéreseinek egykoron kis legelőjük is volt, de megosztottak rajta és felszántották; marhaállományuk most egész éven át istállózik. Kis erdeje is van a községnek, végső maradványa a völgyet egykor uraló „Fekete sár”, „Kalno” néven jelzett ligeteknek, ma Blatynij a neve és inkább kegyelet, avagy talán az utóbbi időben hozott törvény támogatásával áll, egykori szép szálfaiból ma nagyon kevés példányt látni. Állománya: tölgy, kőris, szil, gyertyán. Öreg emberek beszélik, hogy az ő gyermekkorukban a kertekig húzódtak és nagyon sok vadkörte volt benne. Ma ez is tagosított.

Ilyen a helységrajza jelenleg, de egészen más volt az egész környék képe a régi időkben. Ott, ahol most a legjobb szántóföldek vannak, egykor mocsár, esetleg erdő volt. A megmaradt okmányokból tudjuk, hogy Vágújhelytől kezdve egészen Szeredig, sőt azontúl is hosszú szalagként húzódtak a máig is létező Luh erdő, az egykori „Luchung”, melyet kisebb-nagyobb tisztások szakítottak meg. Épp most értesülök róla, hogy az egészet kiirtják. Ezek képezték a réteket. Az erdő maga mocsaras, vadban gazdag; nedvessége miatt Vágújhelytől Pobodimig „Malaka” (mláka: sáros-vizenyős, süppedékes, ingoványos). Pobodim-től Kosztolány—Veresvárig „Feketesár” (blatny: sároshely) a neve. Pöstyén urbariumából tudjuk, hogy mocsaras állapota miatt csak télen volt járható igás fogattal. Lassú, de következetes lecsapolás tette szárazzá; a nap-nap után növekedő földhésgé kiirtotta a gyönyörű példányokkal díszeskedett erdőket és ma szántóföld még a régi rétek helye is. Kivételt képez a Dubové patak mentén elterülő rész, mely máig híres káposztás.

Az egykori osztatlan birtoklás nyomán támadt magántulajdon nyomait itt-ott megőrizte az utókor legalább névben, ha a valóságban nem is. „Hradza” volt a neve az egykori magánbirtoknak. Ez egy elkerített (sövény-árok, de leginkább élő tuskébokrokkal szegélyezett) földdarab, mely szántót, kaszálót foglalt magában, a szegélyben és itt-ott a területen is gyümölcsfakkal és nézetem szerint — melyet öreg írárok támogatnak — irtvány. Az ilyen földeknek jöllehet most mi sem emlékeztet régi állapotukra, ma is megvan a régi nevük: „Filovská”, „Kantorovská” stb. hradza; avagy „na ohrádzke” mondja a nép.

Vize, az — mint láttuk — elegendő volt, annyira elegendő, hogy néhai jó Bel Mátyásunk is csak ezt tartotta meltonak feljegyezni a két Örvistyéről.² Határában ott folyt a Dubové patak nem ugyan a mostani hatalmas töltések között, hanem úgy, mint pl. Pobodim határában máig is folyik. Volt még álló vize a Topolové nevű látró helyén. Ezen utóbbi hely még a mult század második felében meglehetősen mély, a szélein sással benőtt volt, gazdag halban és kedvent tanyaja a vadkacsának. A vadászszenvedélyükről hírhedt örvistyéieknek ez volt egyik dús vadász-

területek. A szomszédos földek lecsapolása után szárazzá tették, s ma már alig néhány ölnyi rét emlékeztet egykori mivoltára. Az okszerűbb gazdálkodás, de talán a szükség kényszerítő hatása alatt a kivált tavaszi áradásai által veszélyessé vált Dubove patakot erős partok közé fogták, duzzasztókkal látták el a környékbeli birtokosok, de legkivált a gróf Erdődyek, kik az akkor Medencénél Vágba ömlő pataknak Pöstyénnél ásatnak új medret és ott vezették a Vágba. Egykori medrének nyomai máig is megvannak Drahócz és Medence határában.

A község lakóinak száma kb. 560, kik 56 házában laknak. Nyelvre tótok, vallásra katolikusok, evangélikusok és izraeliták. Katolikusok- és izraelitáknak Pöstyénben, evangélikusoknak Verbón van az anyaegyházuk. Jegyzőség ugyancsak Pöstyénben van.

A nép szorgalmas, józan és takarékos. Kiható munkás, engedelmes a felsőbbiség iránt. Vallásos, — van több vallásos társulata — templomot szívesen látogat és még a legzordabb időben is részt vesz az isteni tiszteleten. Iskolát szívesen látogat, de csak a téli hónapokban. Tavasszal, alig zöldül ki a libalegő, már otthon tartja, ősszel pedig csak a betakarodás után küldi iskolába gyermekét, de azután kitűnően betartja az időt. Tanulni szeret és érdeklődik gyermeke előmenetele iránt; felfogása élénk, kedvenc tárgyai a realiak — a számtant kivéve, mert számolni nem szeret. Nagy fogékonysággal van a nyelvek iránt, a magyar nyelvet szereti. Énekelni kiválóan szeret. Dallal kél, dallal nyugszik; dalol munkaközben, templomban. Nagyon sok magyar dallamot sajátított el, melyeket hevenyészett tót szöveggel dúdol. Érzéke van a zene iránt és ezen érzékét praktikusán kihasználja, zenekari messze környéken ismeretesek, ami emeli anyagi helyzetüket. És mind e szép tulajdonságok mellett nagy hibája van s ez az: hogy szegény. A földbirtok nagyobb része uradalom, a nép, az Istenadta szegény nép köti magát parányi fekvőségéhez és a viszonyokhoz mérten magas áron veszi azt, mi eladó! Hogy a hozzávaló pénzt előteremtse Amerikába vándorol, avagy messze vidéken keres munkát. Kora tavasszal nagyobb csapatokban Pozsonyban és környékén dolgoznak. Később egy-egy vállalkozó gazda vezetésével valamely nagyobb uradalomba, ahonnan csak az őszi munka befejezésével jönnek vissza, csak hogy ritkán történik ez megelegedéssel. Az Amerikába vándoroltak száma napról-napra szaporodik és az utóbbi időben leginkább leányok vállalkoznak rá. Odahaza pedig nap-nap után nehezebb a megelhetés; akinek szüksége volna a napszámosra, nem kap.

Ez a kicsi, igénytelen falucska egyike a környék legrégebbi telepeinek. Neve a különféle okmányokban különböző.

1113-ban villa Rütus (okl. 1.)

1305-ben Ryuse, a XVI. században Ervisthe, Revistye a neve.

Akár a régebbi, akár az újabb hangzású nevét tekintjük: ez az egykori tulajdonosainak a határőröknek Örvistyeje és eredetét Tagányi Károly, kiváló történettudósunk a XI. századba teszi,¹ kimutatván, hogy a volt határőrök birtoka. Így a község története visszanyúlik a honfoglalás idejébe, vagyis azon korbá, midőn a honfoglaló magyarok a határőrzésére bessenyőket és székeleket helyeztek el e vidéken, amikor is egyik ilyen települést Örvistye földjét választották. A névtelen jegyző szerint vidékünkön Galgóc és Banya várak állottak a honfoglalás idejében, melyeket a magyarok elfoglaltak és miután azokat a határ védelmére szükségeseeknek találták, megtartották. A várak és területek királyi birtok lett, megkülönböztetésül a magánosok tulajdonába ment javaktól, ezeket várnépek földjeinek nevezték. A teljesen meg nem bízható őslakók mellé — máshová telepítvén a legyőzöttek előkelőbbjeit — azok fékentartására és a határvonalak védelmére, a netaláni hirtelen beütéseknek elő-

falául rendeltek a határőröket.⁴ A határőrök telepeiből Örvistye, Vágör, Patvaróc és Petőfalva ismeretesek.

Örvistye első lakóit azon ősz szlav népekben kell keresnünk, melyek a Vág vonalat ősidőktől lakták. Honfoglalás után bessenyőket vélek itt keresni azért, mert ezek ötödik nemzetsége a „harrovoi“-k (határóvók, őrzők) nevében találom a vonatkozást.⁴

Amidőn a község ezen, okmányilag kimutatható eredetét leszögezzük, nem sok képzelet kell hozzá, hogy megfessük első időszakának történetét. Lakóinak foglalkozásuk hozta magával, hogyha közvetlenül nem is, de közvetve része volt mindabban, mi e környéken akár bekében, akár háborúban történt. Sokkal közelebb feküdt az azon időben szerepet vitt kasztrumok, várispánságokhoz, hogy az ott lejátszódott események befolyást ne gyakoroltak volna beléletére, amint-hogy tényleg gyakoroltak is.

(Folyt. köv.)

¹ Országos St. Urbaria et Conscriptioes.
² Bel Mátyás Notit. Hung. Nova IV. köt.
³ Nyitrai Megyei Közöny 1887. évf. és O. L. Acta p. Adv.
⁴ Anonymus: Szabó Károly fordítása XXXVII. fejt. 40. l.
⁵ Szabó Károly: Kisebb tört. m. I. 198.

1054/1911.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírói kiküldött ezennel közhírré teszi, hogy a nyitrai kir. járásbírósnak, mint hagyatéki bíróságnak 1911. O. 6916. számú végzése által néhai dr. Steinhöfer Gyula, volt nyitrai esperes-plebános után maradt és hagyatékot képező ingóságok egymint: egy pár ló, egy félfedelű kocsi, szán és gazdasági felszerelés, továbbá szobabútor és könyvtári berendezés, 10—12 hektoliter óbor, 15 darab hordó és pince felszerelés, esetleg körülbelül 1000 kötetből álló magánkönyvtár — elrendelt árverés útján — eladandók, minek a helyszínén, vagyis Nyitraujlakon leendő eszközésére határidőül 1911. ápr. hó 24-ik napjának d. e. 9 órájára tüzetett ki, melyhez a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érdekelt ingóságok ezen árverésen, szükség esetében becsáron alul is eladtni fognak.

Továbbá közzététeik, hogy a magánkönyvtárra egészben is zárt ajánlat tehető, ugyanaznap 12 óráig, mert a könyvtár felszereléssel együtt további bírói intézkedés után azonnali készpénzfizetés mellett lesz eladva. Nyitraujlak, 1911. ápr. hó 10-én.

P. H.

Pollák,
körjegyző.

78. 1—1.

DIVATOS BUTOROK

A LEGOLCSÓBBAN ÉS JÓ MINŐSÉGBEN KAPHATÓK

VAJDA J.

BUTORKERESKEDŐNÉL NYITRA, PÁRUTCA 22. SZ.

50 hálószoba, 40 ebédlő, 15-20 salon berendezés.

Uri szobák és vendég-szobák mindennemű styl- és minőségben állandóan raktáron vannak.

Száraz anyagból, kitűnő iparosok által készített

mahagoni-, palisander-, kőris-, cseresznye-, dió-, tölgy és szillfa

BUTORAIM

legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, jó ízléssel készülnek.

Mindennemű réz-, nikkell- és vasbútor. — Veranda- és kerti-bútorok. Iroda-, elő-, háló-, ebédlőszoba- és konyhaberendezések. Saját kárpitos-műhelyem, ahol legmodernebb kárpitos és díszítési munkák szakszerűen s ízlésesen készülnek.

Mint hogy t. vevőimnek jó árut, nagy választékot a legjutányosabb áruk mellett nyújtok, tisztelettel kérem a n. é. bútorvásárló közönséget, hogy b. rendeléseivel hozzám fordulni szíveskedjék.

VAJDA J.
butorkereskedő.

5. 8-24.

Telefon szám: 146.

K. POÓR M. CUKRÁSZ

NYITRA, BOTTYÁN-UTCA 4.
GALGÓC, ERZSÉBET-UT 7.

Ajánlja a nagyrabecsült közönség szives figyelmébe
husvéti piros tojások

selyemből, valamint cukor és csokoládéból, úgyszintén más ízléses husvét ajándékok, bonbonierek és csokoládé nippekből összeállított kiállítását.

Jutányos árak!! Ünnepi kalácsok olcsóbbak mint otthon!
Megrendelések házhöz szállítatnak. :: Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek. Csomagolás díjtalan.

153. 15—52.

Kellemes nyaralás május elsejétől október végeig.

Zoborhegyen az urivölgyben, kitűnő ivóvízzel és pormentes ózondús levegővel megáldott villában egy családias természetű keresztény uri házaspár (két személy) részére, két egymásba nyíló butorozott tiszta és száraz szoba, fürdőszoba használattal, két részletben előre fizetendő 360 korona hasznobérért kiadó.

Vendéglő, a hol étkezni lehet, 3 perenyi távolságra van.

Bővebb felvilágosítás Huszár István úr könyvkereskedésében kapható. 77. 1-2.

Értesítés Dobos Jenő

divatárú kereskedő raktárából Nyitra, Tóth Vilmos-u. 10.

Értesítem a nagyrabecsült vevőimet, hogy blúz, ing, gallér, nyakkendő, keztyű, harisnya, himzés, ruhadis, csipke, kötény, szalag, stb. divatárút ez idényre feltűnő olcsó árak mellett árusítom.

Vidéki rendelések pontosan lesznek elintézve.

70 3-4

Eladó mótör!

Egy keveset használt, tiz lóerejű benzin mótör eladó. Pleva Emil hírneves mérnök gyári remeke. Eladása az üzlettárs érdekében történik. Cim a kiadóhivatalban.

76. 1-4.

WEIGL ANTAL

PAPI- ÉS POLGÁRI RUHAKÉSZITŐ NYITRÁN, MEGYEHÁZ-UTCA.

Ajánlja dús raktárát angol és hazai gyártású szövetekből és mindennemű

szőrmékből.

Készít ügyegyházi mint világi urak részére őszi és tavaszi

felöltőket,

téli és nyári idényre divatos

öltönyöket,

továbbá: reverendákat,

cimadákat, biretumokat,

mucetumokat, bundákat

stb. izlésesen, pontosan és a legjutányosabb árakon.

Vidéki rendeléseket pontosan és a lehető leggyorsabban eszközöl.

9. 14-52

„KOLLARIT“ bőrlemez a jelenkor legjobb tetőlemeze.

Egyedelárusító:
Bäck Márk és fiai
fakereskedők
Nyitra.

Állandó raktár aszfalt, kátránylemez és elszigetelőlemezből

63 5-39

Hirdetmény.

A nyitrai püspökség tulajdonát képező Nyitra városi „Arany Szarvas” szálló 1912. évi január hó 1-től kezdődőleg három, esetleg több évre haszonbérbe fog adni.

A kibérelésre vonatkozó írásbeli ajánlatok folyó évi május hó végéig az uradalmi igazgatósághoz Mocsonokra küldendők, hol részletes felvilágosítás is nyerhető.

Mocsonok 1911. márc. 25.

66 3-3

A nyitrai püspökségi uradalom igazgatósága.

Jelentés Verebély Géza divatárúházából, Nyitra

Az áruház tetemes megnagyobbítása, átalakítása és egyes áruosztályok áthelyezése folytán kénytelen a cég helyszűke miatt áruraktárát folyó évi július hó 31-ig kiárusítani. :: A sorozatos kiárusítás megkezdődött. Tényleges nagy engedmények a szabott, de fel nem xxxx emelt árakból készpénz vásárlásoknál. xxxx

Női osztály.

Divatkelmék 10-15%
Voálok, zefirek és de-lének 10%
Battistók 10-15-20%
Bársnyok 15%
Sima selymek 10%
Mintázott selymek 15-20%
Női divat sapkák 10-15-20 és 30%
Női kézitáskák 10-15-20%
Női övek 10-15-20%
Női tavaszi plaidek 10-15%
Női tavaszi selyem- és tollsálók 15-20%
Zsabók, fisük és nyakkendők 15-20%
Fekete és színes zsuponok 10-15%
Napernyők 10-15-20%
Fehérnemű himzések és csipke 20%

engedményes

Férfi osztály.

Nemez kalapok 8-10-12%
Nyakkendők 10-15-20%
Zsebkendők 10%
Mellények 10-15%
Botok 15-20%
Zefir ingek 8-10-12%

Gyermek osztály.

Kötények 10-15%
Sapkák 10-15%
Keztyűk, harisnyák 10%
Kötött árúk 10-15%
Fiú kalapok 10%

engedményes

Butorozási oszt.

Csipke és kelme függönyök 10-15%
Ágy és asztalterítők 10-15%
Szőnyegek, paplanok 10-15%

Az alkudozásnak a kiárusítás tartama alatt sem lesz helye ezen rendkívüli árkedvezmények a nagyszabású áruház megnyitásának napján, folyó évi augusztus hó 1-én megszűnnek.

45 8-0

Huszár István könyvnyomdája Nyitrán.

LEGJOBB MINŐSÉGŰ
HAZAI
GYÁRTMÁNYŰ
OKMÁNY, IRÓ ÉS
FOGALMI PAPIROK

KAPHATÓK MINDEN JOBB
PÁPIRKERESKEDÉSSEN

HIRDETÉSEK

a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvétetnek Nyitrán, Huszár István úr könyv- és papirkereskedésében, ugyanitt a lapra is elő lehet fizetni.